

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 200/09-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. októbra 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Milana Lalička a Petra Brňáka prerokoval sťažnosť Ing. M. J., Ž., zastúpenej advokátkou JUDr. E. H., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 320/1997 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. M. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 320/1997 p o r u š e n é b o l o .

2. Ing. M. J. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 6 000 € (slovom šesťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

3. Ing. M. J. priznáva náhradu trov konania v sume 292,38 € (slovom dvestodevät'desiatdva eur a tridsaťosem centov), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť na účet jej právnej zástupkyne JUDr. E. H. do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. V ostatnej časti sťažnosti Ing. M. J. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júna 2009 doručená sťažnosť Ing. M. J. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 320/1997.

2. Sťažovateľka uviedla, že 5. marca 1997 ako navrhovateľka uplatnila nárok na vydanie hnutelných vecí v jej vlastníctve, ktoré jej odporcovia odmietli dobrovoľne vydať, a že do podania ústavnej sťažnosti nebolo vo veci meritórne rozhodnuté, a to aj napriek sťažnosti adresovanej ešte v roku 2000 predsedovi okresného súdu.

3. Sťažovateľka porušenie základného práva na prerokovanie veci v primeranej dobe videla vo viacerých časových úsekoch, keď okresný súd vôbec nekonal, alebo konal neefektívne, a v celkovej dobe doterajšieho konania, počas ktorej je, pokiaľ ide o jej hnutelné veci, s ktorým nemôže plnohodnotne disponovať ako ich vlastníčka, neustále v stave právnej neistoty. Navrhla preto vydať nález, ktorým sa vysloví porušenie uvedeného základného práva, ktorého porušenie v konaní pred okresným súdom namieta, tomuto súdu prikázať konať bez zbytočných prietáhov a zároveň ho zaviazať zaplatiť jej primerané zadost'učinenie v sume 8 000 € a trovy konania v sume 292,38 € v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

4. Podpredseda okresného súdu vo vyjadrení z 24. septembra 2009 uviedol, že v konaní sa po 16. októbri 2006 priebežne a plynulo koná, takže podľa neho nedochádza k namietanému porušovaniu v sťažnosti uvedeného práva. Nečinnosť okresného súdu v období od 30. apríla 1997 do 9. novembra 2000 a od 22. novembra 2000 do 16. októbra 2006 bola spôsobená nedostatkom sudcov na tomto súde.

5. Ústavný súd následne po súhlase účastníkov s upustením od ústneho pojednávania pristúpil k prieskumu dĺžky konania z hľadiska tvrdených porušení ústavou zaručeného práva sťažovateľky a dospel k záveru, že sťažnosť je v tomto smere dôvodná.

6. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 320/1997 ústavný súd zistil, že okresný súd síce 22. septembra 2009 meritórne rozhodol, ale na tento termín nepredvolal účastníkov (omylom ich predvolal na 29. september 2009, pozn.), takže vydal „zmätočný“ rozsudok, ktorý bude predmetom odvolacieho konania podľa vyjadrenia sťažovateľky z 28. septembra 2009, čím sa opäť zbytočne oddiali právoplatné skončenie veci.

7. Občianske súdne konanie, ktoré na prvom stupni trvá už vyše 12 rokov v nerozhodnutom stave, nutne nastoľuje otázku, či toto konanie je vedené bez zbytočných prieťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Ako vyplýva z judikatúry ústavného súdu, nemožno primeranosť dĺžky civilného, ale aj trestného, či iného konania vyjadriť numericky, v zmysle určenia lehoty jej trvania, ktorú je vždy potrebné považovať za primeranú a ktorej prekročenie by bez ďalšieho značilo neprimeranosť doby občianskeho konania s následkami v podobe porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy. Primeranosť dĺžky civilného konania je potrebné skúmať a preverovať v každom prípade jednotlivo vo svetle konkrétnych okolností prerokovávanej veci. V tejto súvislosti už bol v judikatúre ústavného súdu i v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva pomenovaný celý rad kritérií, podľa ktorých možno posudzovať primeranosť dĺžky konania s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu. Ide o charakter prerokovávanej veci, teda hlavne o jej skutkovú a právnu zložitnosť, závažnosť, rozsiahlosť či obťažnosť dokazovania, ďalej o spôsob správania účastníkov a súdu v priebehu konania, o posúdenie prípadných osobitných okolností, ktoré môžu spôsobiť prieťahy v konaní, a tiež o to, čo bolo pri prerokovávaní veci pre sťažovateľa

v hre, resp. aký malo konanie pre neho význam (porov. napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Philis proti Grécku, 1997, Pélissier a Sassi proti Francúzsku, 1999, nález ústavného súdu z 29. apríla 2009 sp. zn. I. ÚS 257/08 či nález sp. zn. I. ÚS 413/08). Pri zvážení už uvedených kritérií je ústavný súd toho názoru, že sporná záležitosť sťažovateľky nebola v primeranej lehote prerokovaná a najmä právoplatne skončená.

8. Charakter prerokovávanej veci neodôvodňoval nutnosť konať o sťažovateľkinej žalobe o vydanie hnutelných vecí po dobu dlhšiu ako je všeobecne obvyklé (4 – 5 rokov v oboch stupňoch), pretože zložitosť tohto prípadu neprekračuje rámec podobných civilných vecí. Taktiež proces dokazovania v danej veci nevykazoval rysy výnimočnosti spôsobujúcej potrebu viesť civilné konanie po dobu dlhšiu ako je obvyklé. Preto nemožno tolerovať, aby zatiaľ len v jednom štádiu konania (pred okresným súdom) bola dĺžka konania vyše 12 rokov, a to bez ohľadu na celkový rozsah nevybavenej súdnej agendy na okresnom súde zapríčinennej nižším či nedostatočným počtom sudcov.

9. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a celkovú dĺžku konania je ústavný súd toho názoru, že okresný súd v prerokovávanej veci prekročil dané medze konať bez zbytočných prietáhov a skončiť ju v primeranej dobe v zmysle uvedeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorého porušenie sťažovateľka namietala. V občianskom súdnom konaní je totiž povinnosť súdu konať bez zbytočných prietáhov konkretizovaná vo viacerých ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktoré sa mali aplikovať ihneď po prekročení určitej „povolenej hranice“, najmä po sťažnosti na prietahy v konaní adresovanej predsedovi okresného súdu sťažovateľkou.

Podľa § 6 OSP v konaní postupuje súd... tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa § 114 ods. 1 OSP súd pripraví pojednávanie tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní.

O prieťahoch v súdnom konaní možno hovoriť vtedy, ak súd vôbec nevyužije tie procesné inštitúty alebo iné prostriedky, účelom ktorých je zabezpečenie nielen účinnej, ale tiež rýchlej ochrany práv alebo záujmov účastníkov konania.

10. K zbytočným prieťahom v súdnom konaní môže teda dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu (sudcu), ale aj takou jeho neefektívnou činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, čiže k právoplatnému rozhodnutiu vo veci. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby súd vec len prerokoval alebo vykonal a vykonával rôzne procesné úkony (bez ohľadu na ich počet), ale je potrebné, aby vec právoplatne skončil.

11. Ďalej ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľky v priebehu konania a na základe vyžiadaného spisu dospel k záveru, že sťažovateľka vôbec neprispela k predĺženiu konania.

12. Ústavný súd rovnako s ohľadom na už uvedené kritériá posudzoval existenciu prípadných osobitných okolností, ktoré mohli spôsobiť prieťahy v konaní, a uzavrel, že ani k týmto v konaní nedošlo, resp. zo spisu okresného súdu nevyplývajú. Napokon vzal ústavný súd do úvahy potrebu zistenia toho, čo bolo pre sťažovateľku v hre. V jej prípade išlo o ochranu vlastníckeho práva k hnutelnostiam formou ich vydania, ktoré zadržávajú tretie osoby (odporcovia). Preto právom žiadala o urýchlené skončenie veci a nastolenie právnej istoty k spochybnenému vlastníckemu právu.

13. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo (nečinnosťou súdu), prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

14. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci a celkovú dĺžku konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 6 000 € zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľky za ujmu, ktorú zatiaľ utrpela, s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a povahu veci. Riadil sa pritom najmä judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (porov. Keszeli v. Slovenská republika ap.), ale aj úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie nemajetkovej ujmy, teda určitá satisfakcia za dlhotrvajúci stav právnej neistoty týkajúci sa výsledku súdneho sporu zapríčineného výlučne súdom.

15. Vzhľadom na to, že okresný súd už vo veci rozhodol (aj keď neprávoplatne), neprichádza do úvahy požiadavka sťažovateľky prikázať mu ďalej konať vo veci bez zbytočných prietáhov. Preto tejto časti sťažnosti ústavný súd nevyhovел.

16. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. E. H. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich priznal v požadovanej sume 292,38 € za úkony právnej pomoci, ktorú zaplatí okresný súd na účet JUDr. E. H. do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2009